

Olland, Pastoor Smitsstraat (ongenummerd), gemeente Meierijstad.

Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O)

Salisbury
ARCHEOLOGIE B.V.

Olland, Pastoor Smitsstraat (ongenummerd), gemeente Meierijstad

Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O)

N. de Vries & M. Soldaat

Rapport 352

Colofon

Olland, Pastoor Smitsstraat (ongenummerd), gemeente Meierijstad
Een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O)

Een onderzoek in opdracht van BRO

Salisbury Archeologisch Rapport 352

N. de Vries & M. Soldaat

Beheer en plaats van documentatie
Salisbury Archeologie b.v.

Versie 2.1, 23 april 2020 (concept)

Autorisatie — W.A. Ytsma (Senior KNA-prospector)

Status bevoegd gezag— in concept aangeleverd (M. van den Broek)

SalisburyArcheologie bv

Vestiging Noord-Nederland

Vaart z.z. 7a

9401 GE Assen

085-3031540

www.salisburybv.nl

info@salisburybv.nl

ISSN 2468-4538

Inhoud

Inhoud	6	
Administratieve gegevens	7	
Locatiegegevens	8	
Samenvatting resultaten	9	
1	Aanleiding voor het onderzoek	11
1.1	Onderzoekskader	11
1.2	Huidige en toekomstige situatie op de onderzoekslocatie	12
1.3	Begrenzing onderzoeks- en plangebied	13
1.4	Doel van het onderzoek	13
1.5	Onderzoeksvragen	13
2	Bureauonderzoek	14
2.1	Gebruikte bronnen	14
2.2	Aardwetenschappelijke gegevens	14
2.3	Bekende archeologische waarden	17
2.4	Historische waarden	21
2.5	Bekende verstoringen	22
2.6	Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel en advies	22
3	Resultaten veldonderzoek	23
3.1	Beschrijving onderzoeksmethode	23
3.2	Beschrijving onderzoeksresultaten	23
4	Conclusie en aanbevelingen	25
4.1	Conclusies	25
4.2	Beantwoording onderzoeksvragen	25
4.3	Selectieadvies	26
Literatuur	27	
Lijst van afbeeldingen	27	
Lijst van tabellen	27	
Lijst van bijlagen	28	
Bijlage 1	Boorbeschrijvingen	29

Administratieve gegevens

Projectnaam	Olland, Pastoor Smitsstraat (ong.)		
Projectcode	20202745		
Type onderzoek	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek (BO en IVO-O)		
OM-nummer	4824047100		
Projectleider	N. de Vries Senior KNA Archeoloog		
Contact	T: 085-3031540 M: 06-28388928 E: nynke.de.vries@salisburybv.nl		
Opdrachtgever	BRO		
Contact	M. van Dooren Bosscheweg 107 5282 WV Boxtel T: +31 (0)411 850 400 E: mirte.van.dooren@bro.nl		
Bevoegde overheid	Gemeente Meierijstad M. van den Broek Stadhuisplein 1 5461 KN Veghel T: 0413 38 18 38 E: info@meierijstad.nl		
Uitvoering onderzoek	Maart-april 2019		
Beheer en locatie documentatie	Salisbury Archeologie b.v. en e-depot		
Illustraties	Auteur(s) tenzij anders vermeld		
Medewerkers	N. de Vries	Salisbury Archeologie	35497661
	M. Soldaat	Salisbury Archeologie	43333040

Locatiegegevens

Projectnaam	Olland, Pastoor Smitsstraat (ong.)
Plaats	Olland
Gemeente	Meierijstad
Provincie	Noord-Brabant
Kaartblad	51B
Kadastrale gegevens	ODR01 - I – 6648, ODR01 - I - 6647
Coördinaten	Centrumcoördinaat: 156.553 / 398.946
Oppervlakte	Circa 605 m ²
NAP-hoogte maaiveld	Circa 9,07 m+NAP

Samenvatting resultaten

Aanleiding	Bestemmingsplanwijziging ten behoeve van realisatie nieuwbouwwoningen.
Vraagstelling	Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen? Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten? Welke consequenties zal voortgaande planuitvoering op de archeologische resten kunnen hebben? Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan dit bestaan?
Plangebied	zie afb. 1
Aardwetenschappelijke gegevens	Het plangebied bevindt zich in een dekzandvlakte binnen het Noord-Brabantse zandgebied. Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een bebouwd gebied, maar wanneer er geëxtrapoleerd wordt, ligt het plangebied in een dekzandvlakte. Op de bodemkaart is de bodem gekarteerd als gooreerdgronden bestaande uit lemig fijn zand. Deze gronden komen onder andere voor in vlak gelegen gebieden met oud dekzand.
Bekende archeologische waarden	Het plangebied ligt binnen AMK-terrein 16856. Het betreft een terrein met de oude dorpskern van Olland met Middeleeuwse bewoning van voor 1250. Uit onderzoeken in de omgeving van het plangebied blijkt dat er archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd in het onderzoeksgebied voorkomen.
Historische waarden	Olland is als bebouwingslint ontstaan langs de doorgaande weg van Sint-Oedenrode naar Sint-Michielsgestel. Deze weg loopt evenwijdig aan het Dommeldal en ligt op de overgang van de hoger gelegen gronden en het beekdal. De naam Olland is ontstaan uit onland = onvruchtbaar land. In de middeleeuwen was er geen sprake van een kern zoals tegenwoordig. Er waren slechts een aantal verspreide boerderijen in een gebied dat bekendstond als de 'Bodem van Elde'. Bestuurlijk en kerkelijk was dit gebied verdeeld onder diverse plaatsen en parochies. De Bodem van Elde werd in 1802 over diverse gemeenten verdeeld, en wel Liempde, Sint-Michielsgestel, Schijndel en Sint-Oedenrode. Op het Minuutplan is het plangebied onbebouwd. De Ollandse waterloop is aangegeven als smal stroompje wat aansluit op de Dommel. Op later kaartmateriaal blijft het plangebied onbebouwd.
Verwachting	Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied een middelhoge verwachting geldt voor de top van de Pleistocene afzettingen. Hierin kunnen resten vanaf het Paleolithicum – Middeleeuwen worden verwacht. Vondsten uit deze periodes kunnen voorkomen in de B-horizont. Sporen worden verwacht in de C-horizont van het dekzand. Resten uit het Paleolithicum en Mesolithicum zullen bestaan uit vuursteenverspreidingen die te maken hebben met een hoog mobiele levenswijze. Vanaf het Neolithicum doet landbouw zijn intrede en wordt men plaatsvast. Resten uit de periode Neolithicum – Middeleeuwen kunnen bestaan uit resten van huisplattegronden, bijgebouwen, waterputten, afvalkuil, landinrichting, aardewerk, bewerkt (vuur)steen, metaal en verbrand bot. Ook kunnen begravingen voorkomen. Resten kunnen in principe vanaf maaiveld, in een eventueel aanwezig esdek, voorkomen. Voor resten uit de Nieuwe tijd geldt een lage verwachting. Er is op historisch kaartmateriaal geen aanwijzing voor bebouwing en het plangebied lijkt met name als akker in gebruik te zijn geweest. Het ploegen wat daarmee gepaard gaat, kan voor verstoring van archeologische resten gezorgd hebben.
Methode veldonderzoek	Er is een verkennend booronderzoek uitgevoerd in het plangebied, waarbij 6 boringen regelmatig verspreid over het plangebied zijn gezet. Alle boringen zijn gezet met een edelmanboor (7 cm Ø) tot een diepte van 1 – 1,25 m beneden maaiveld (7,75 - 8,05 m +NAP). De posities van de boringen zijn ingemeten met

Resultaten veldonderzoek

behulp van een meetlint ten opzichte van de bebouwing; de maaiveldhoogtes zijn bepaald aan de hand van het AHN3. Het opgeboorde materiaal is met de hand onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. De boringen zijn beschreven conform de NEN 5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB 2.0). De boringen zijn digitaal beschreven.

Bij het verkennend booronderzoek is een bodemopbouw van verstoring op dekzand aangetroffen. In één van de boringen is een restant van een esdek aangetroffen. Ook de verstoorde humeuze bovengrond in het plangebied is zeer waarschijnlijk door middel van ophoging met plaggen in het plangebied terecht gekomen. De verstoring is veroorzaakt door recente landbouwactiviteiten. Ook de top van het dekzand is daarbij verstoord geraakt. Uit het veldonderzoek blijkt dat in het plangebied sprake is geweest van overwegend natte omstandigheden. Het Brabants Leem dat op 0,85 – 1,2 m beneden maaiveld is aangetroffen is onder natte omstandigheden afgezet, het hierop gelegen eolisch afgezette dekzand laat tekenen van hoge grondwaterstanden zien, waarbij de top van het dekzand regelmatig onder water moet hebben gestaan. De kans dat er bewoning heeft plaatsgevonden vanaf het Laat-Paleolithicum t/m de Middeleeuwen op het dekzand is daarom zeer klein. Een dergelijk laag gebied kan wel tijdelijk in gebruik zijn geweest als exploitatiegebied door jagers en verzamelaars, dit laat echter geen diepe sporen achter in het landschap. Een eventuele vondstlaag uit deze periodes is niet meer in het plangebied aanwezig; de verstoring door recente landbewerking rijkt in vrijwel het gehele gebied tot in de top van de C-horizont van het dekzand. De middelhoge archeologische verwachting voor de periodes Laat-Paleolithicum t/m Middeleeuwen kan daarom worden bijgesteld naar laag. In slechts een van de boringen zijn nog een onverstoord restant van een esdek en eerste ontginningslaag aanwezig. Eventuele behoudenswaardige sporen van bewoning uit de Nieuwe tijd worden daarom ook niet meer verwacht in het plangebied. Daarmee blijft de lage archeologische verwachting voor deze periode in stand.

Selectieadvies en aanbevelingen

Op basis van de resultaten van het hier gerapporteerde onderzoek adviseert Salisbury Archeologie het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen plannen. Op basis van het verkennend booronderzoek is de middelhoge archeologische verwachting die in het bureauonderzoek is opgesteld, bijgesteld naar laag. Op basis van dit onderzoek adviseert Salisbury Archeologie ook de verwachting op de gemeentelijke beleidsadvieskaart voor het plangebied bij te stellen naar laag. Er worden geen archeologische resten meer verwacht in het plangebied.

Ook in een vrijgegeven plangebied bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Op grond van artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de gemeente, provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Over de bevindingen en aanbevelingen uit dit onderzoek dient contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Meierijstad.

1 Aanleiding voor het onderzoek

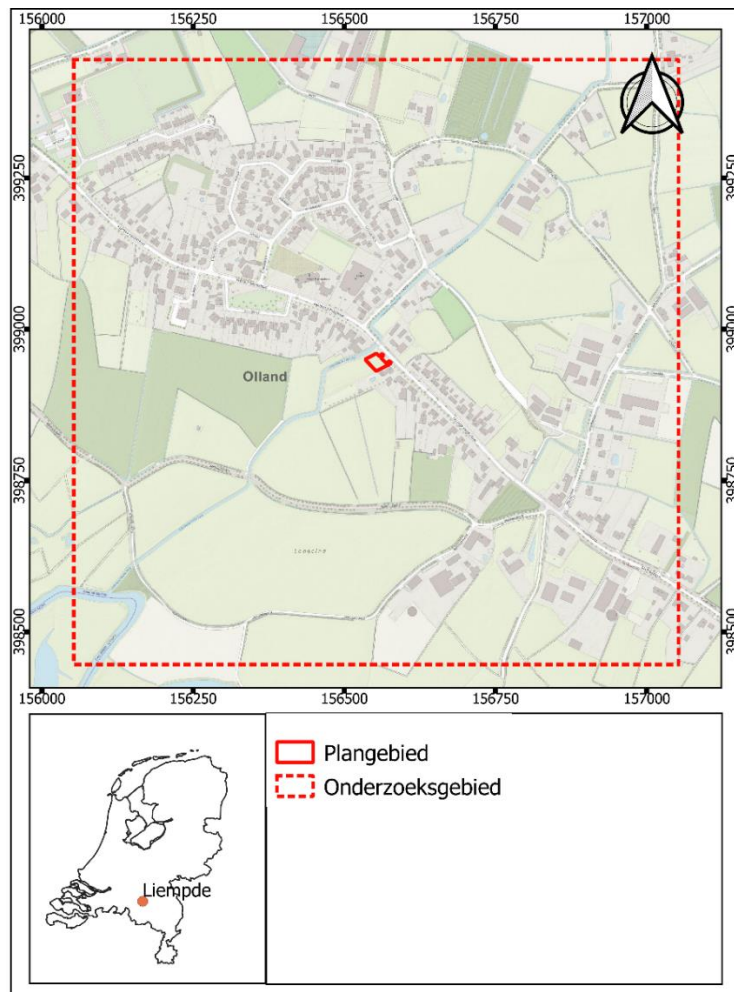
1.1 Onderzoekskader

In opdracht van BRO heeft Salisbury Archeologie b.v. een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek (BO en IVO-O, verkennende fase) uitgevoerd met betrekking tot het plangebied Pastoor Smitsstraat in Olland (afb. 1). In het plangebied zullen twee woningen worden gerealiseerd. Hiervoor dient een bestemmingsplanwijziging plaats te vinden.

Het plangebied ligt in een akker, tussen de lintbebouwing langs de Pastoor Smitsstraat en de Ollandse Waterstroom.

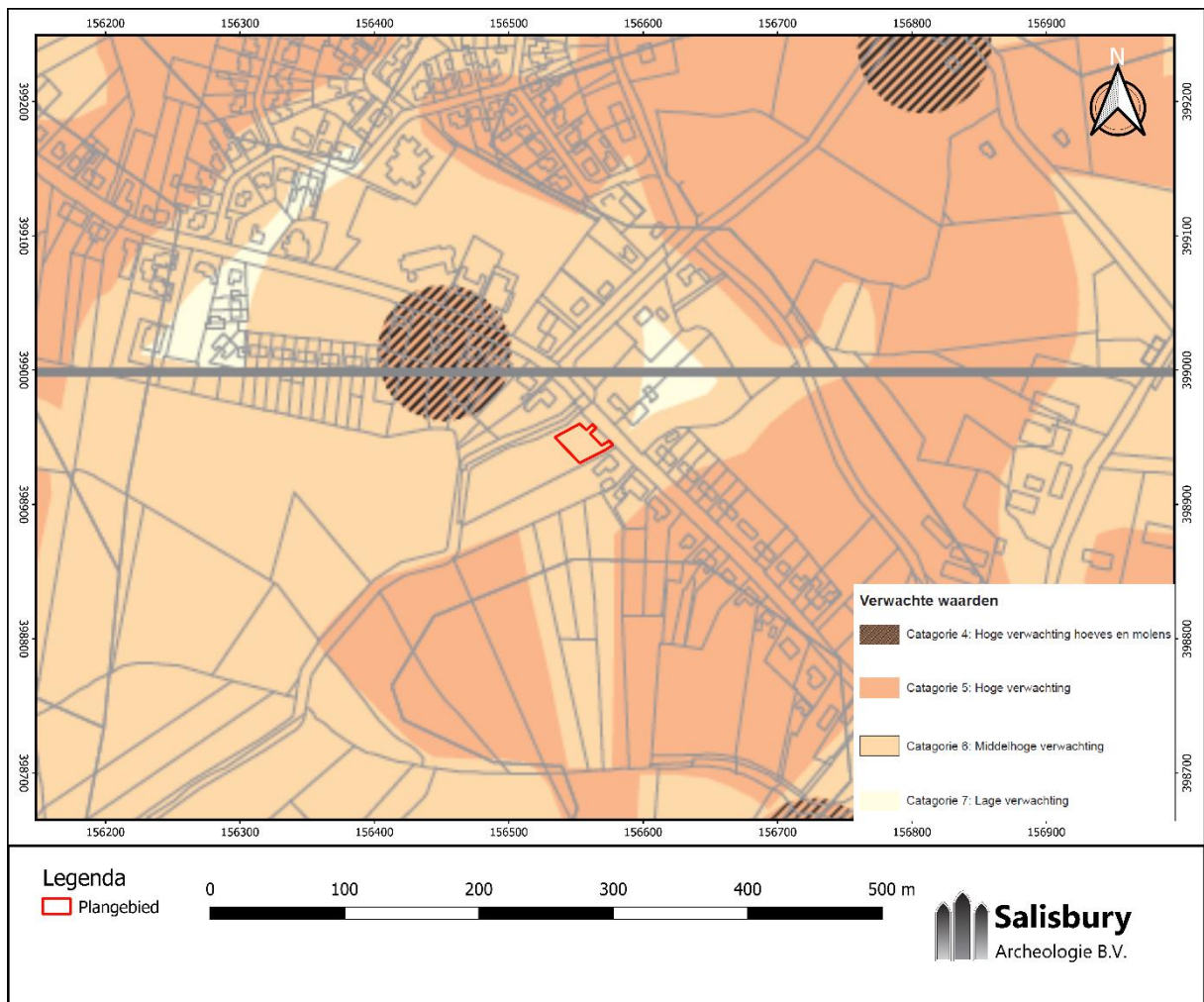
Op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente St. Oedenrode (uit 2007, een verwachtingskaart voor de nieuwe gemeente Meierijstad is in de maak) valt het plangebied geheel binnen een zone met categorie 6, wat overeenkomt met een middelhoge archeologische verwachting (afb. 2). In dit gebied dient, voorafgaand aan ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm -mv, archeologisch onderzoek plaats te vinden.¹ Het plangebied is 605 m² groot en daarmee overschrijdt het de vrijstellingsgrenzen en is archeologisch onderzoek noodzakelijk. De verstoringsdiepte is ten tijde van het schrijven van dit rapport nog niet bekend.

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1) en het archeologiebeleid van de gemeente Meierijstad en aanvullende eisen en richtlijnen zoals geformuleerd in het voor dit onderzoek opgestelde PvA. Het onderzoek is uitgevoerd in april 2020.

Afb. 1. Ligging plangebied met globale ligging onderzoeksgebied

¹ Archeologische verwachtingskaart gemeente St. Oedenrode, 2007.

Afb. 2. Uitsnede van de gemeentelijke beleidsadvieskaart (bron: Archeologische verwachtingskaart gemeente St. Oedenrode, 2007).

1.2 Huidige en toekomstige situatie op de onderzoekslocatie

Op dit moment is het plangebied in gebruik als akker. De opdrachtgever heeft het voornemen in het gebied twee woningen met parkeerplaats en tuin te realiseren (afb. 3). Achter de woningen wordt een stukje natuur gerealiseerd. De verstoringdiepte is nog onbekend.

Afb. 3. Huidige (links) en toekomstige (rechts) situatie plangebied. (bron: bouwplan aangeleverd door opdrachtgever)

1.3 Begrenzing onderzoeks- en plangebied

begrenzing plangebied

In dit rapport wordt een onderscheid gemaakt tussen het plangebied en het onderzoeksgebied. Met het plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de plannen van de opdrachtgever betrekking hebben. Binnen dit gebied kunnen eventueel aanwezige archeologische resten worden verstoord door de voorgenomen ingrepen.

begrenzing onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied omvat het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te verkrijgen van de eventueel aanwezige archeologische waarden. Het onderzoeksgebied is veelal groter dan het plangebied en verschilt al naar gelang het te onderzoeken aspect. Gemiddeld is een straal van 500 m rond het plangebied aangehouden

1.4 Doel van het onderzoek

Het doel van het bureauonderzoek is het verkrijgen van inzicht in bekende en te verwachten archeologische waarden om en in de omgeving (onderzoeksgebied) van het plangebied. Op basis van de verkregen informatie wordt een archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied opgesteld. Hierin wordt beschreven of er archeologische resten aanwezig (kunnen) zijn in het plangebied, wat de potentiële aard en omvang van de voorgenomen werkzaamheden zijn en of deze een bedreiging vormen voor het bodemarchief. Indien dit het geval is, wordt geadviseerd op welke wijze hiermee in het vervolgtraject van de plannen rekening dient te worden gehouden.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde verwachting.

1.5 Onderzoeksvragen

Voor het bureau- en inventariserend onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

- Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?
- Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten?
- Welke consequenties zal voortgaande planuitvoering hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten?
- In welke mate stemmen de resultaten van het booronderzoek overeen met de verwachtingen uit het bureauonderzoek?
- Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan dit bestaan?

2 Bureauonderzoek

2.1 Gebruikte bronnen

Voor het bureauonderzoek zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

- Actueel hoogtebestand Nederland (AHN, <http://www.ahn.nl>)
- De bodemkaart van Nederland (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>)
- De geomorfologische kaart van Nederland (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>)
- De archeologische monumentenkaart (AMK: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>)
- Provinciaal en/of landelijk beleid
- Gemeentelijk beleid
- Bonneblad 1900 (<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>)
- Historisch kaartmateriaal (<http://www.topotijdreis.nl>)
- Google Earth (<https://www.google.nl/intl/nl/earth/>)
- Ondergrondgegevens (<https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens>)
- Verstoringen (<http://www.bodemloket.nl>)
- Kadastrale Minuut (<http://zoeken.cultureelerfgoed.nl>)
- Kadastrale gegevens (<https://www.kadaster.nl>)

2.2 Aardwetenschappelijke gegevens

Het plangebied is gelegen in een Pleistoceen dekzandlandschap². De ondergrond wordt doorsneden door een aantal zuidoost-noordwest georiënteerde breuken, die de Roerdalslenk en het Peelblok begrenzen. Het plangebied ligt in het stijgingsgebied van het Peelblok. In dit als gevolg van tektonische bewegingen hoog gelegen gebied ligt een betrekkelijk dunne laag (dek)zand op middenpleistoceen rivierzand. In het plangebied bevindt zich het rivierzand in de diepere ondergrond.

De laatste ijstijd, het Weichselien (ca. 115.000 tot 11.755 jaar geleden), is van invloed geweest op de vorming van het huidige landschap in en rond het plangebied. Volgens de geologische kaart liggen in de ondergrond afzettingen die in deze periode zijn afgezet, namelijk Brabantse leem bedekt met dekzand. In het Weichselien bereikte het landijs Nederland niet, maar de zeespiegel daalde sterk en het klimaat werd steeds kouder en droger. Tijdens een zeer koude periode, het Pleniglaciaal (ca. 75.000 tot 15.700 jaar geleden), was de ondergrond permanent bevroren en moest het regen- en sneeuwsmeltwater over het oppervlak afstromen. Hierdoor werden fluvioperiglaciale afzettingen gevormd en (bestaande) dalen uitgesleten. Ten zuiden van het plangebied ligt een dal dat in deze periode is gevormd. De fluvioperiglaciale afzettingen zijn zeer divers en bestaan uit fijn en grof zand, soms met grind, leemlagen en plantenresten en worden tot de Formatie van Boxtel gerekend. In deze regio wordt volgens de geologische kaart binnen de fluvioperiglaciale afzettingen de zogenaamde Brabantse leem onderscheiden (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Liempde). Deze leem ontstond doordat zeer fijn sediment door (smelt)water naar laagten in het terrein werd getransporteerd. In deze laagten met stilstaand of zwak stromend water is het fijne sediment afgezet, waarbij leemlagen van enkele decimeters dik werden gevormd. Volgens de geologische kaart wordt de Brabantse leem binnen 2 m beneden maaiveld aangetroffen.

Later zijn de fluvioperiglaciale afzettingen bedekt met dekzand. In de koudste en droogste perioden van het Weichselien, met name tijdens het Laat-Pleniglaciaal (ca. 26.000 tot 15.700 jaar geleden) en het Laat-Glaciaal (ca. 15.700 tot 11.755 jaar geleden), was de vegetatie vrijwel verdwenen. Hierdoor kon op grote schaal verstuiving optreden, waarbij dekzand is afgezet. Dit (vaak lemige) zand is kalkloos, fijnkorrelig (150 – 210 µm), goed afgerond, goed gesorteerd en arm aan grind. De dekzanden worden tot het Laagpakket van Wierden gerekend, dat een onderdeel is van de Formatie van Boxtel. Het dekzandpakket in het plangebied is dunner dan 2 m. Het reliëf dat tijdens de afzetting is ontstaan wordt gekenmerkt door vlaktes, depressies en dekzandkopjes, afgewisseld met langgerekte ruggen. Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied in een bebouwd gebied, maar wanneer er geëxtrapoleerd wordt, ligt het plangebied in een dekzandvlakte (kaartcode 2M13; afb. 3). De bovengenoemde depressies en kopjes zijn hierop ook te zien (kaartcodes 2R2 en 3K14). Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; afb. 4) is tevens te zien dat Olland in een hoger deel van de dekzandvlakte ligt.

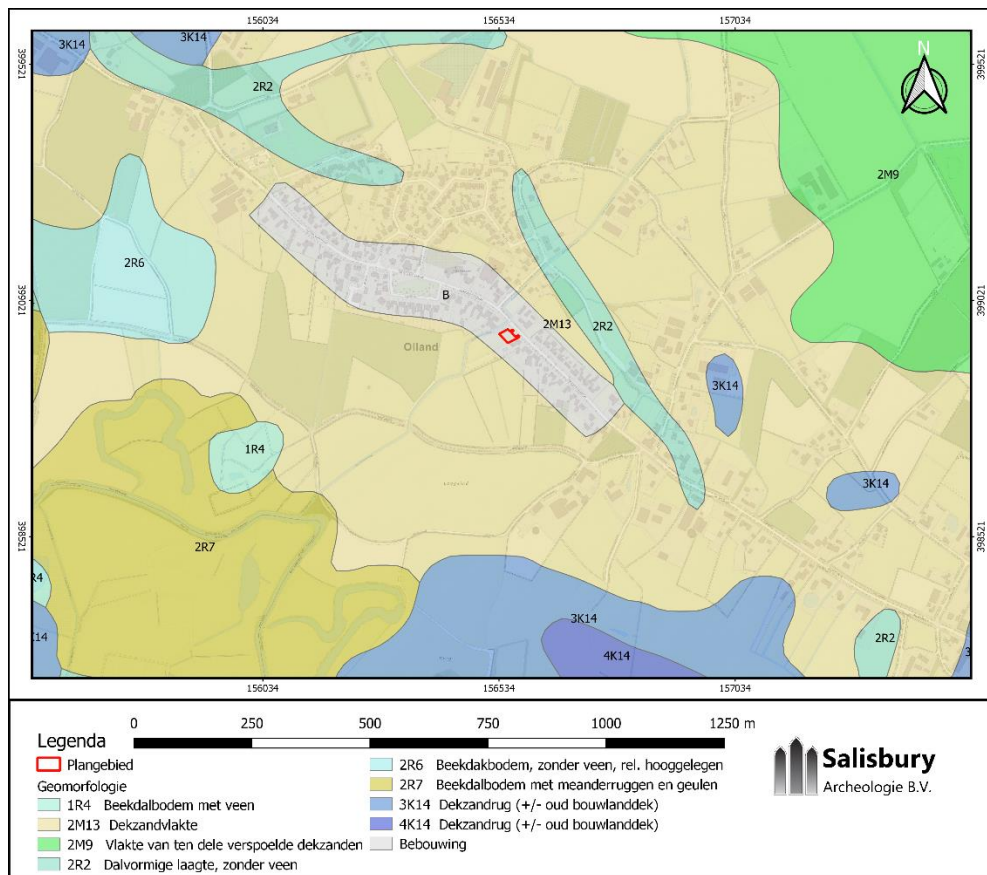
---

² Mosterd, 2013

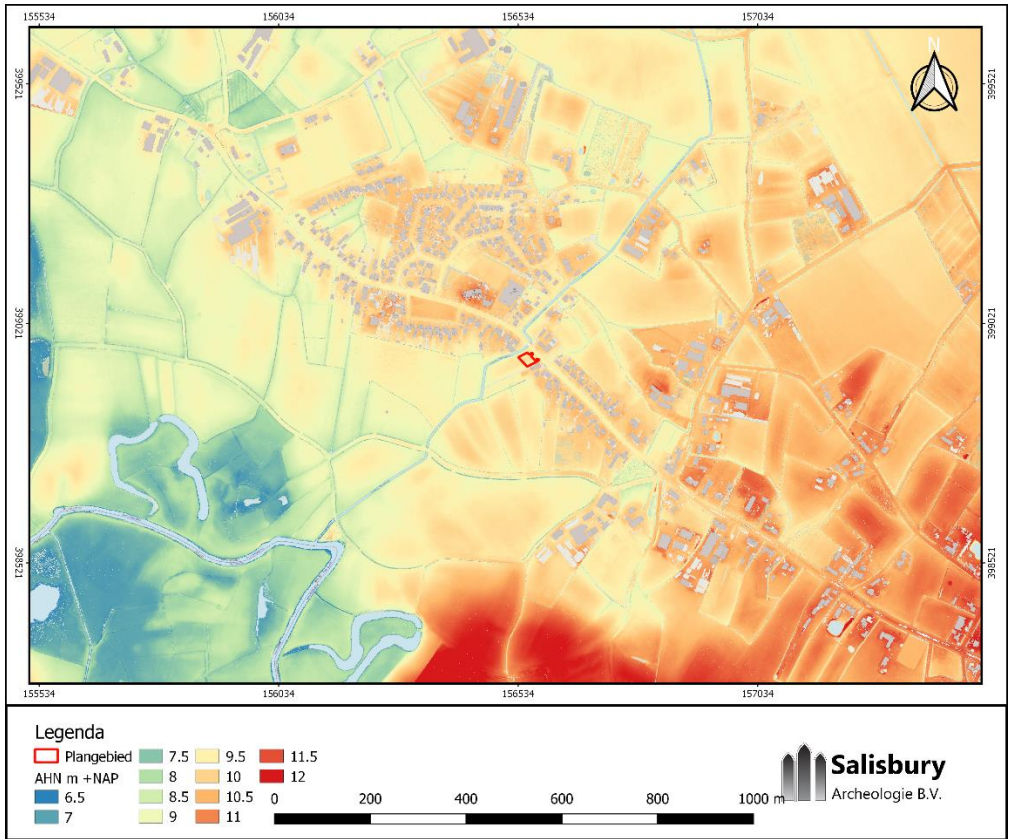
In het Holoceen (ca. 11.755 jaar geleden tot heden) werd het klimaat warmer en vochtiger en is het landschap door geologische processen weinig veranderd. Het dekzand werd door de toenemende vegetatie vastgelegd en beken sneden in. De beken volgden vaak de natuurlijke laagten in het landschap, zoals de eerder gevormde dalen uit het Pleniglaciaal. Een voorbeeld hiervan is de rivier de Dommel, die tegenwoordig ca. 750 ten zuiden van het plangebied stroomt. Verder ligt de Ollandse loop, een kleiner beekje, aangrenzend aan het plangebied.

Op de bodemkaart is de bodem gekarteerd als gooreerdgronden bestaande uit lemig fijn zand (kaartcode pZn23; afb. 5). Deze gronden komen onder andere voor in vlak gelegen gebieden met oud dekzand. Tot ca. 70 cm diepte wordt veelal sterk of zeer sterk lemig, zeer fijn zand aangetroffen. Daaronder ligt meestal zwak lemig fijn zand. Op veel plaatsen is de ondergrond cryoturbaat gevormd (het vermengen van bodemmateriaal uit verschillende bodemhorizonten door afwisselend bevroren en ontdooien). Bij de dorpen komt vaak een ca. 40 cm dikke, humushoudende bovengrond voor, die is ontstaan door bemesting met materiaal uit de potstal. Deze bemesting vond plaats vanaf ongeveer 800 na Chr. en diende ter aanrijking van de arme zandgronden ten behoeve van de landbouw. Hierbij werd mest uit potstallen vermengd met plaggen van ontgonnen heidegronden. De vermengde plaggen werden op de akkers op de arme dekzandgronden aangebracht om zo de vruchtbaarheid op peil te houden. Deze techniek leidde tot het ontstaan van steeds dikkere homogene, humushoudende bovengronden (ook wel esdekken genoemd). Vaak hebben deze esdekken een beschermend effect op eventueel eronder gelegen archeologische sporen en resten. Doordat de grond is opgehoogd is het oorspronkelijke loopniveau beschermd tegen latere bodemingrepen. Een eventuele vondstlaag kan juist zijn aangetast en door ploegen in de basis van het dek zijn opgenomen, dan resteert er slechts een sporenvak waarin de diepere delen van ingraven nog zichtbaar zijn.

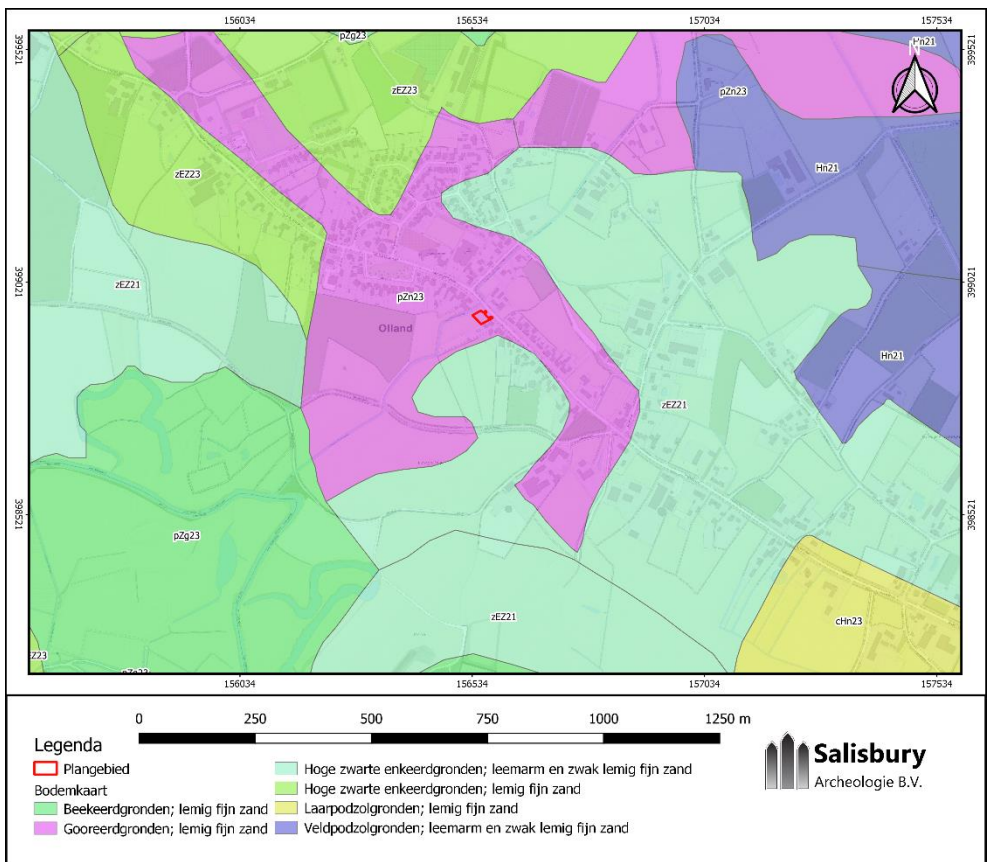
De grondwatertrap in het plangebied is gekarteerd als Vb. Dit houdt in dat de gemiddelde hoogste grondwaterstand tussen 25 en 40 cm -mv staat en de gemiddelde laagste grondwaterstand dieper dan 120 cm -mv staat. Ten aanzien van organische archeologische resten betekend dit dat deze waarschijnlijk alleen in diepe, waterverzadigde contexten goed bewaard zullen zijn gebleven.

Afb. 4. Uitsnede van de geomorfologische kaart met het plangebied en de directe omgeving (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

Afb. 5. Het plangebied en omgeving op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN3, gefilterd; bron: <https://www.ahn.nl>).

Afb. 6. Uitsnede van de bodemkaart met het plangebied en directe omgeving (bron: <https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

2.3 Bekende archeologische waarden

Gemeentelijke beleidskaart

Op de archeologische verwachtingskaart van de voormalige gemeente St. Oedenrode valt het plangebied geheel binnen een zone met categorie 6, wat overeenkomt met een middelhoge archeologische verwachting. In dit gebied dient, voorafgaand aan ingrepen groter dan 100 m² en dieper dan 30 cm -mv, archeologisch onderzoek plaats te vinden. Het plangebied is 605 m² groot en daarmee overschrijdt het de vrijstellingsgrenzen en is archeologisch onderzoek noodzakelijk. De verstoringsdiepte is ten tijde van het schrijven van dit rapport nog niet bekend.

Archeologische waarden

Als onderdeel van het bureauonderzoek zijn de AMK (archeologische monumentenkaart)-terreinen, archeologische waarnemingen en eerder uitgevoerd onderzoek (onderzoeksmeldingen) in het onderzoeksgebied geïnventariseerd (afb. 6). De AMK-terreinen, de bekende archeologische waarnemingen en de onderzoeksmeldingen zijn geraadpleegd via ARCHIS 3.³

Archeologische monumenten (AMK-terreinen)

Het plangebied is in een AMK-terrein gelegen. Het betreft AMK-terrein 16856, een terrein met een hoge archeologische waarde. Het betreft een terrein met de oude dorpskern van Olland met middeleeuwse bewoning van voor 1250. Op de AMK-Noord Brabant zijn historische stads- en dorpskernen en clusters oude bebouwing als gebieden van hoge archeologische waarde aangegeven. Dit is op grond van het belang van deze locaties, waar de wortels van de huidige dorpen of steden kunnen liggen. De selectie en begrenzing van deze kernen is gebaseerd op 16de-eeuwse (Van Deventer) en vroeg 20e-eeuwse kaarten (Bonnebladen). Binnen deze contouren kunnen in de bodem resten van vroegmoderne en waarschijnlijk ook van laat middeleeuwse (vanaf circa 1300 AD) bewoning aangetroffen worden. Ook sporen van oudere bewoning kunnen aanwezig zijn. Bedacht dient echter te worden dat de bewoning in de Vroege en Volle Middeleeuwen (tot circa 1300 AD) een meer dynamisch karakter gehad kan hebben en dat de plaats en grens ervan niet per se hoeft samen te vallen met die van de latere bewoning.

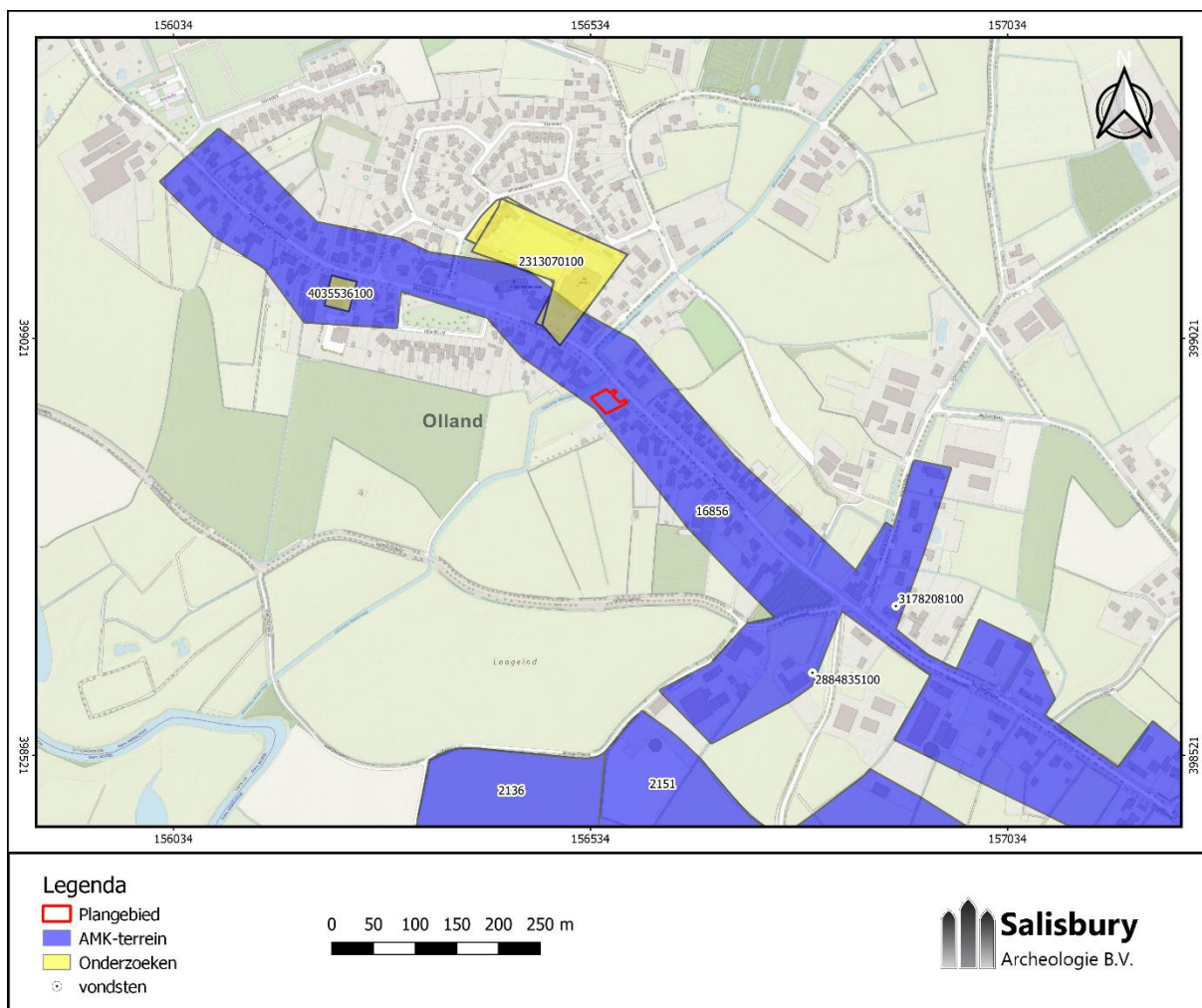
In het onderzoeksgebied liggen nog twee AMK-terreinen, namelijk terrein 2136 en 2151.

AMK-terrein 2136 betreft een terrein met vermoedelijk sporen van begraving uit de periode Late Bronstijd - IJzertijd en sporen van bewoning uit de Romeinse tijd. Het betreft een voormalig terrein van Archeologische Betekenis, dat in het kader van het project IWAT (een nadere waardering van terreinen van Archeologische Betekenis in de provincie Noord-Brabant, uitgevoerd in 2003 – begin 2004) niet kon worden verkend. De beschikbare gegevens van met name het aangrenzende monument gaven aanleiding tot een opwaardering van het terrein tot de huidige status, mede omdat er sprake is van een esdek.

AMK-terrein 2151 betreft een terrein met sporen van begraving (crematiegraven) uit de periode Late Bronstijd - IJzertijd, alsook sporen van bewoning uit de Late Middeleeuwen. Het terrein heeft een archeologische waarde. Bij opgravingen werden onder meer 2 crematiegraven, een huisplattegrond en een waterput aangetroffen. Het betreft een voormalig terrein van Archeologische Betekenis, dat in het kader van het project IWAT (een nadere waardering van terreinen van Archeologische Betekenis in de provincie Noord-Brabant, uitgevoerd in 2003 - begin 2004) niet kon worden verkend. De beschikbare Archis-gegevens gaven aanleiding tot een opwaardering van het terrein tot de huidige status, mede omdat men verwacht dat de aangetroffen sporen zich voortzetten onder het esdek.

---

³ <https://archis.cultureelerfgoed.nl>

Afb. 7. AMK-terreinen, onderzoeksmeldingen en vondstlocaties (bron: ARCHIS 3).

Onderzoekslocaties en waarnemingen

Binnen het plangebied zijn geen onderzoeksmeldingen of vondstmeldingen bekend. Binnen het onderzoeksgebied zijn vier onderzoeksmeldingen en twee vondstmeldingen bekend.

Binnen het plangebied staan twee onderzoeksmeldingen geregistreerd, binnen het onderzoeksgebied staan nog 22 verdere onderzoeksmeldingen geregistreerd. De beschikbare relevante resultaten van de onderzoeken worden in deze paragraaf kort besproken.

Tabel 1. Onderzoeksmeldingen (ARCHIS3)

zaakidentificatie	toponiem	uitvoerder	meldingsdatum	verwerving
2292943100	Pastoor Smitsstraat	Syntheegra BV	2010-07-06	archeologisch: boring
2328129100	Olland	BAAC BV	2011-05-05	archeologisch: opgraving
2313070100	Olland	BAAC BV	2011-01-05	archeologisch: proefputten/proefsleuven
4035536100		Aeres Milieu	2017-02-20	archeologisch: boring

Tabel 2. Archeologische vondsten (bron: ARCHIS3)

zaakidentificatie	materiaal	complex	datering
2884835100	Aardewerk, gedraaid	Waterput	Late Middeleeuwen
3178208100	Aardewerk, gedraaid	Onbekend	Late Middeleeuwen

Zaaknummer 2292943100 betreft een booronderzoek uitgevoerd door Synthegra in 2010. Het rapport is niet beschikbaar.

Zaaknummer 2328129100 betreft een opgraving uitgevoerd door BAAC in 2011⁴. Het betreft een onderzoek naar aanleiding van het door Synthegra uitgevoerde booronderzoek. Er is eerst een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd (zaaknummer 2313070100). Tijdens het proefsleuvenonderzoek dat werd uitgevoerd door BAAC BV zijn meerdere greppels en (paal)kuilen aangetroffen. Op basis van het tijdens de aanleg van de vlakken aangetroffen vondstmateriaal werd de aanwezigheid vermoed van nederzettingssporen uit de Late Middeleeuwen B of de Nieuwe tijd (1300-1600). Naar aanleiding van de resultaten van deze onderzoeken is besloten dat de archeologische waarden ex situ behouden moeten worden door middel van een definitieve opgraving.

Tijdens de definitieve opgraving werd 1060 m² opgegraven en 213 m² tweede vlak aangelegd. Hierbij werden sporen aangetroffen van vier fasen van agrarisch gebruik. In de eerste twee fasen, die beiden waarschijnlijk in de 14e tot de 16e eeuw zijn te dateren, was er binnen het onderzoeksgebied een hopveld aanwezig. Van de eerste fase werden twee rijen paalkuilen aangetroffen met aan weerszijden twee smalle greppels. Deze sporen waren NO-ZW georiënteerd.

In de tweede fase veranderde de oriëntatie van de palenrijen en greppels naar NW-ZO. Een brede NO-ZW georiënteerde greppel vormt de noordwestelijke grens van het hopveld in fase 2. Het hopveld bestaat uit greppeltjes waarin staken zijn geplaatst waartussen draden zijn gespannen om de hopplanten langs te laten groeien.

De derde fase dateert tussen de 15e en 17e eeuw en bestaat uit kuilen die waarschijnlijk zijn gegraven voor het winnen van leem. Enkele kleinere kuilen zijn waarschijnlijk ontstaan bij grondverbetering en het aanleggen van moesbedden voor gewassen.

De jongste sporen binnen het onderzoeksgebied worden gevormd door noordwest-zuidoost georiënteerde greppels. Deze sporen zijn ook ontstaan door agrarische activiteiten vanaf de 17e eeuw. Opvallend is dat ook deze sporen de brede noordoost-zuidwest georiënteerde greppel niet oversnijden. Op het minuutplan uit het begin van de 19e eeuw is op de locatie van de greppel een perceelscheiding zichtbaar. Op dit moment was het onderzoeksgebied in gebruik als bosland.

In vier kuilen werd het complete skelet van een schaap aangetroffen. De dieren zijn zeer waarschijnlijk begraven tijdens de uitbraak van een dierziekte in de 20^e eeuw.

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen bewoningssporen aangetroffen, het gebied heeft een agrarische functie gehad.

Zaaknummer 4035536100 betreft een booronderzoek uitgevoerd door Aeres Milieu in 2017⁵. Op basis van het bureauonderzoek is een middelhoge verwachting voor de periode laat-paleolithicum – Nieuwe tijd vastgesteld. Op basis van het booronderzoek bleek dat de bodem in het plangebied volledig verstoord is. De bodem is tot in de C-horizont verstoord. Onder de verstoring zijn aanwijzingen voor een nat milieu aangetroffen. Dit maakt dat de gronden ongeschikt waren voor bewoning. Er is geen vervolgonderzoek aanbevolen.

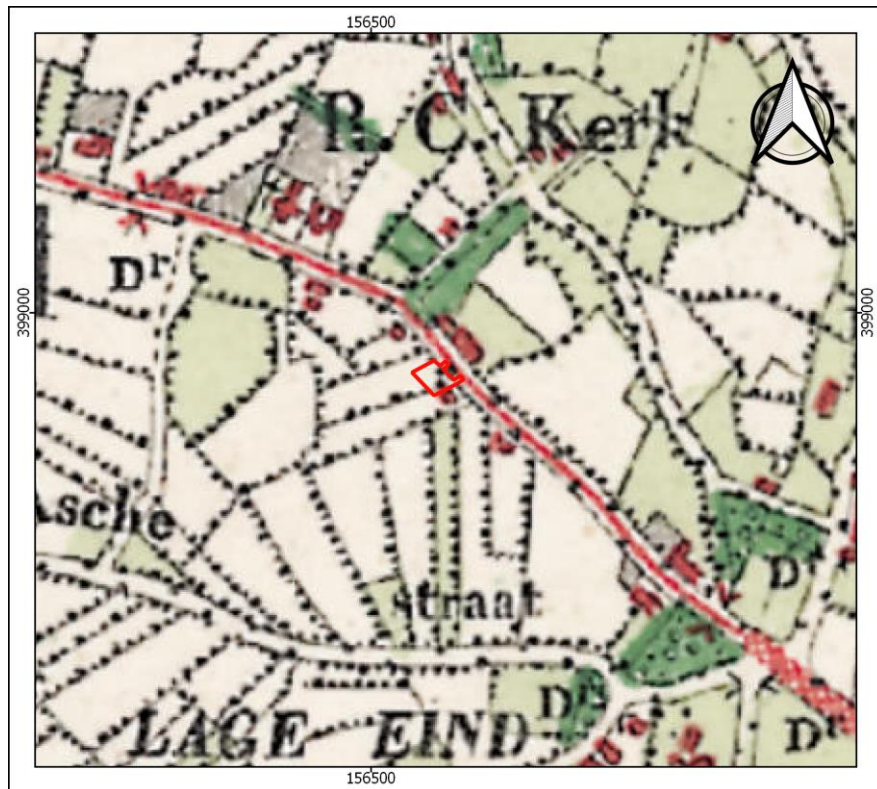
---

⁴ Mostert, 2013

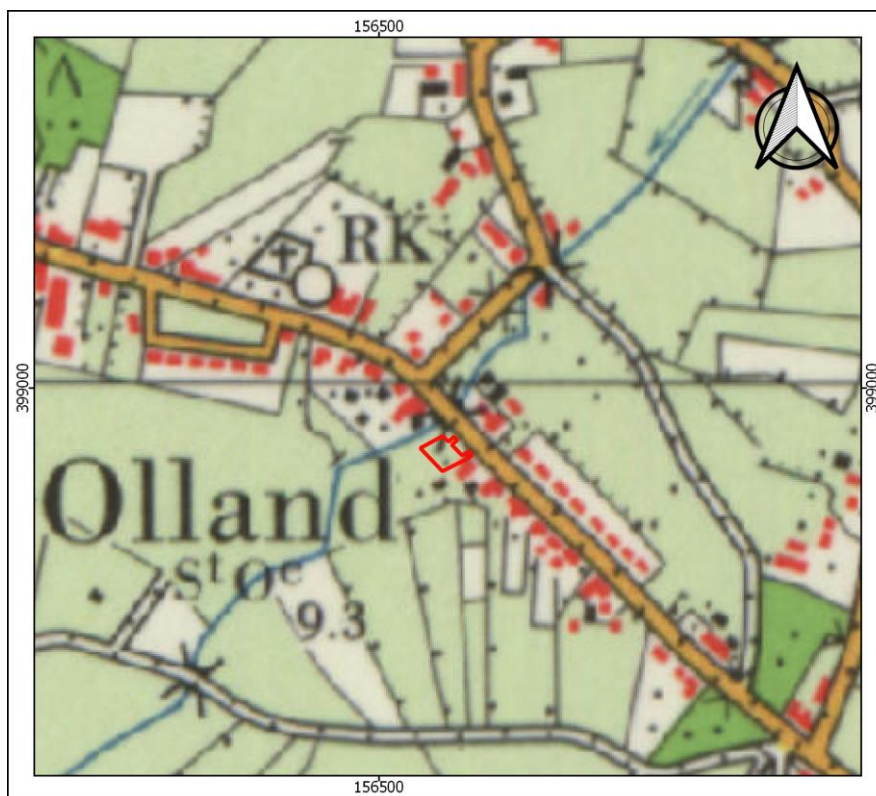
⁵ Van Diepen en Hagens 2018

Afb. 8. Het plangebied op een uitsnede van de kadastrale minuut 1811-1832. (bron: <http://zoeken.cultureelerfgoed.nl>).

Afb. 9. Het plangebied op een kaart uit ca. 1900. (bron: <http://www.topotijdreis.nl/>).

Afb. 10. Het plangebied op een uitsnede van de topografische kaart uit ca. 1975 (bron: <https://www.topotijdreis.nl>)

2.4 Historische waarden

Olland is als bebouwingslint ontstaan langs de doorgaande weg van Sint-Oedenrode naar Sint-Michielsgestel⁶. Deze weg loopt evenwijdig aan het Dommeldal en ligt op de overgang van de hoger gelegen gronden en het beekdal. De bebouwing heeft zich in de loop der tijd langs dit lint verdicht. In de zeventiger jaren van de vorige eeuw is door een stedenbouwkundige ingreep bij de kerk een pleintje langs de weg gelegd. Op deze manier is geprobeerd Olland een centrale plek te geven. Vanaf de jaren tachtig in de vorige eeuw is dit centrale punt versterkt door de realisering van een uitbreidingswijk aan de noordoostzijde van het plein.

De naam Olland is ontstaan uit onland = onvruchtbaar land (onherbergzaam / moerassig / onbewerkbaar). Dit gedeelte van Meierijstad werd waarschijnlijk zo genoemd in tegenstelling tot Eerschot wat 'beploegd land' betekend.

In de Middeleeuwen was er geen sprake van een kern zoals tegenwoordig. Er waren slechts een aantal verspreide boerderijen in een gebied dat bekendstond als de 'Bodem van Elde'. De naam is afkomstig van het buurtschap Elde. Het was een moeilijk te ontginnen gebied door de sterk leemhoudende bodem, en tot ca. 1800 bestond het nog grotendeels uit woeste grond. Bestuurlijk en kerkelijk was dit gebied verdeeld onder diverse plaatsen en parochies. In 1314 kregen de bewoners gemeenterechten van Jan III van Brabant. In 1462 werd ook pootrecht verleend. Tegenover het recht om bomen te planten stond de betaling van een zogenaamde 'houtschat'. De Bodem van Elde werd in 1802 over diverse gemeenten verdeeld, en wel Liempde, Sint-Michielsgestel, Schijndel en Sint-Oedenrode.

In de 19e eeuw groeide de wens om een zelfstandige parochie op te richten. In 1865 werd de Sint-Martinuskerk ingewijd en was de wens werkelijkheid geworden. De kerk werd in 1944 echter door de bezetter opgeblazen, waarna in 1951 een nieuwe kerk tot stand kwam, die ook nu nog bestaat.

⁶ <https://www.skonolland.nl/over-olland/>

Op het Minuutplan is het plangebied onbebouwd. De Ollandse waterloop is aangegeven als smal stroompje wat aansluit op de Dommel. Op later kaartmateriaal blijft het plangebied onbebouwd (afb. 8-10).

2.5 Bekende verstoringen

Binnen het plangebied zijn geen saneringen of ondergrondse olietanks, benzinepompinstallaties en dergelijke bekend waardoor archeologische resten mogelijk verloren zijn gegaan. In Dinoloket zijn alleen boringen ten behoeve van de bodemkaart bekend in de omgeving van het plangebied. In het plangebied zijn geen boringen of ontgravingen bekend.

2.6 Gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel en advies

Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied een middelhoge verwachting geldt voor de top van de Pleistocene afzettingen. Hierin kunnen resten vanaf het Paleolithicum – Middeleeuwen worden verwacht. Vondsten uit deze periodes kunnen voorkomen in de B-horizont. Sporen worden verwacht in de C-horizont van het dekzand. Resten uit het Paleolithicum en Mesolithicum zullen bestaan uit vuursteenverspreidingen die te maken hebben met een hoog mobiele levenswijze. Vanaf het Neolithicum doet landbouw zijn intrede en wordt men plaatsvast. Resten uit de periode Neolithicum – Middeleeuwen kunnen bestaan uit resten van huisplattengronden, bijgebouwen, waterputten, afvalkuil, landinrichting, aardewerk, bewerkt (vuur)steen, metaal en verbrand bot. Ook kunnen begravingen voorkomen. Resten kunnen in principe vanaf maaiveld, in een eventueel aanwezig esdek, voorkomen.

Voor resten uit de Nieuwe tijd geldt een lage verwachting. Er is op historisch kaartmateriaal geen aanwijzing voor bebouwing en het plangebied lijkt met name als akker in gebruik te zijn geweest. Het ploegen wat daarmee gepaard gaat, kan voor verstoring van archeologische resten gezorgd hebben.

De verwachting wordt getoetst door middel van een verkennend booronderzoek.

3 Resultaten veldonderzoek

3.1 Beschrijving onderzoeksmethode

Conform het advies in § 2.6 is een verkennend booronderzoek uitgevoerd in het plangebied, waarbij 6 boringen regelmatig verspreid over het plangebied zijn gezet (zie afb. 10). Alle boringen zijn gezet met een edelmanboor (7 cm Ø) tot een diepte van 1 – 1,25 m beneden maaiveld (7,75 - 8,05 m +NAP). De posities van de boringen zijn ingemeten met behulp van een meetlint ten opzichte van de bebouwing; de maaiveldhoogtes zijn bepaald aan de hand van het AHN3.⁷ Het opgeboorde materiaal is met de hand onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals baksteenpuin, houtskool en aardewerk. De boringen zijn beschreven conform de NEN 5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB 2.0).⁸ De boringen zijn digitaal beschreven (zie bijlage 1).

Afb. 11. Gezette boringen in het plangebied.

3.2 Beschrijving onderzoeksresultaten

Op basis van de verkennende boringen zijn de volgende lagen en pakketten onderscheiden en van boven naar beneden beschreven.

Bouwvoor/verstoring

⁷ <https://ahn.arcgisonline.nl/>

⁸ Bosch, 2008.

Aan de top van de boringen is een matig humeus pakket aangetroffen van zeer fijn, zwak siltig en zwak lemig zand. De bovenste 10 tot 20 cm van het pakket zijn sterk doorworteld. In boringen 1 t/m 5 is deze humeuze bovenlaag tot op 50 – 70 cm diep sterk verrommeld. Door het gehele pakket zijn (grijs)gele vlekken aanwezig die iets lemiger van samenstelling zijn dan het humeuze zand. Het gaat om kleine brokjes die vermoedelijk afkomstig zijn van de onderliggende natuurlijke ondergrond en daarmee wijzen op een relatief diepe verploeging van de bovengrond. Aangezien het plangebied tegenwoordig in gebruik is als akker zal het om recente verploeging gaan. Alleen in boring 6 is deze verstoring maar tot 20 cm beneden maaiveld waargenomen.

Esdek

In boring 6 is van 20 – 85 cm beneden maaiveld een pakket van (donker)bruingrijs, zwak siltig, zeer fijn en matig humeus zand aangetroffen met hierin ijzeroxidevlekken. Ook zijn er enkele puinspikkels van rood baksteen en enkele houtskoolspikkels in dit pakket aangetroffen. Het pakket is geïnterpreteerd als esdek. Dit doet vermoeden dat de humeuze bovengrond in de overige vijf boringen ook ooit door middel van ophoging met plaggen in het plangebied ontstaan, en er dus in het hele plangebied sprake is van een esdek. Aan de onderkant van het esdek in boring 6 is een 5 cm dikke laag aanwezig van humeus zand dat is vermengd met het grijsgele zand van de natuurlijke ondergrond. Dit is de eerste ontginningslaag.

Dekzand

Direct onder de humeuze bovengrond ligt een pakket van matig tot sterk lemig, zeer fijn, zwak siltig zand. Het pakket is opgebouwd uit verschillende lagen die variëren in mate van lemigheid en die wisselen in kleur tussen lichtbruin, lichtbruingrijs, (donker)geel en (licht)geelgrijs. Door het gehele pakket zijn ijzeroxidevlekken waargenomen. In boringen 1, 2, 3, 5 en 6 is op een diepte tussen 0,85 en 1,2 m beneden maaiveld een 5 cm dikke leemlaag aangetroffen. Het matig tot sterk lemige dekzand kan gerekend worden tot de Formatie van Bostel, Laagpakket van Wierden en is onder eolische omstandigheden afgezet. De op grotere diepte aangetroffen leemlaag behoort tot het Laagpakket van Liempde en valt onder de fluvioperiglaciale afzettingen (Brabants Leem). De leemlagen in de ondergrond zorgen voor een slechte afwatering en de relatief hoog aangetroffen ijzeroxidevlekken wijzen inderdaad op een hoge grondwaterstand. Ook de grijze kleur van het dekzand wijst op natte omstandigheden. De grijze kleur treedt op door reductie ten gevolge van het permanent onder water staan.

Bijgestelde archeologische verwachting

Op basis van het bureauonderzoek is een middelhoge archeologische verwachting opgesteld voor de top van het dekzand. Hierin werden resten uit het Laat-Paleolithicum – Middeleeuwen verwacht. Voor de periode Nieuwe tijd is een lage verwachting opgesteld.

De verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied in een dekzandvlakte. Uit het veldonderzoek blijkt dat in het plangebied sprake is geweest van overwegend natte omstandigheden. Het Brabants Leem dat op 0,85 – 1,2 m beneden maaiveld is aangetroffen is onder natte omstandigheden afgezet (zie omschrijving § 2.2), het hierop gelegen eolisch afgezette dekzand laat tekenen van hoge grondwaterstanden zien, waarbij de top van het dekzand regelmatig onder water moet hebben gestaan. De kans dat er bewoning heeft plaatsgevonden vanaf het Laat-Paleolithicum t/m de Middeleeuwen op het dekzand is daarom zeer klein. Een dergelijk laag gebied kan wel tijdelijk in gebruik zijn geweest als exploitatiegebied door jagers en verzamelaars, dit laat echter geen diepe sporen achter in het landschap. Een eventuele vondstlaag uit deze periodes is niet meer in het plangebied aanwezig; de verstoring door recente landbewerking rijkt in vrijwel het gehele gebied tot in de top van de C-horizont van het dekzand. De middelhoge archeologische verwachting voor de periodes Laat-Paleolithicum t/m Middeleeuwen kan daarom worden bijgesteld naar laag. Op het dekzand ligt een esdek dat vrijwel volledig verploegd is door recente landbouwactiviteit. In slechts een van de boringen is nog een restant van een esdek en eerste ontginningslaag aanwezig. Eventuele behoudenswaardige sporen van bewoning uit de Nieuwe tijd worden daarom ook niet meer verwacht in het plangebied. Daarmee blijft de lage archeologische verwachting voor deze periode in stand.

4 Conclusie en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Het plangebied bevindt zich in het Noord-Brabantse zandgebied, in een dekzandvlakte. Op basis van het bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat in het plangebied een middelhoge verwachting geldt voor de top van het dekzand. Hierin kunnen resten vanaf het Paleolithicum – Middeleeuwen worden verwacht. Resten kunnen in principe vanaf het maaiveld voorkomen. Ook wordt op basis van het bureauonderzoek een esdek verwacht in het plangebied. Voor resten uit de Nieuwe tijd geldt een lage verwachting. Er is op historisch kaartmateriaal geen aanwijzing voor bebouwing en het plangebied lijkt met name als akker in gebruik te zijn geweest. Het ploegen wat daarmee gepaard gaat, kan voor verstoring van archeologische resten gezorgd hebben.

Bij het verkennend booronderzoek is een bodemopbouw van verstoring op dekzand aangetroffen. In één van de boringen is een restant van een esdek aangetroffen. Ook de verstoorde humeuze bovengrond in het plangebied is zeer waarschijnlijk door middel van ophoging met plaggen in het plangebied terecht gekomen. De verstoring is veroorzaakt door recente landbouwactiviteiten. Ook de top van het dekzand is daarbij verstoord geraakt. Uit het veldonderzoek blijkt dat in het plangebied sprake is geweest van overwegend natte omstandigheden. Het Brabants Leem dat op 0,85 – 1,2 m beneden maaiveld is aangetroffen is onder natte omstandigheden afgezet, het hierop gelegen eolisch afgezette dekzand laat tekenen van hoge grondwaterstanden zien, waarbij de top van het dekzand regelmatig onder water moet hebben gestaan. De kans dat er bewoning heeft plaatsgevonden vanaf het Laat-Paleolithicum t/m de Middeleeuwen op het dekzand is daarom zeer klein. Een dergelijk laag gebied kan wel tijdelijk in gebruik zijn geweest als exploitatiegebied door jagers en verzamelaars, dit laat echter geen diepe sporen achter in het landschap. Een eventuele vondstlaag uit deze periodes is niet meer in het plangebied aanwezig; de verstoring door recente landbewerking rijkt in vrijwel het gehele gebied tot in de top van de C-horizont van het dekzand. De middelhoge archeologische verwachting voor de periodes Laat-Paleolithicum t/m Middeleeuwen kan daarom worden bijgesteld naar laag. In slechts een van de boringen zijn nog een onverstoord restant van een esdek en eerste ontginningslaag aanwezig. Eventuele behoudenswaardige sporen van bewoning uit de Nieuwe tijd worden daarom ook niet meer verwacht in het plangebied. Daarmee blijft de lage archeologische verwachting voor deze periode in stand.

4.2 Beantwoording onderzoeksvragen

Wat is de bodemopbouw en zijn er aanwijzingen voor bodemverstoringen?

In het plangebied is een bodemopbouw aanwezig van verstoring door ploegen op dekzand. In een van de boringen is een esdek aangetroffen. Ook de verstoorde humeuze bovengrond is zeer waarschijnlijk ooit door ophogen met plaggen in het plangebied terecht gekomen en later verstoord geraakt door recente landbouwactiviteit. Daarbij is ook de top van het dekzand door verploeging verstoord.

Zijn er aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten?

Er zijn geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van archeologische resten in het plangebied. Uit het booronderzoek blijkt dat het plangebied te nat is geweest voor bewoning. Ook is de top van het dekzand verstoord door recente verploeging, waardoor een eventueel vondstenniveau voor de periodes Laat-Paleolithicum – Middeleeuwen niet meer intact in het plangebied aanwezig is. Ook het esdek, waarin mogelijk resten uit de Nieuwe tijd kunnen voorkomen is grotendeels verstoord.

Welke consequenties zal de uitvoering van het plan hebben op (eventueel) aanwezige archeologische resten?

Op basis van het bureauonderzoek is geconcludeerd dat in het plangebied een middelhoge archeologische verwachting geldt voor resten uit de periodes Laat-Paleolithicum - Middeleeuwen. Deze kunnen voorkomen in de top van het dekzand. Het plangebied ligt in een dekzandvlakte en uit het booronderzoek blijkt dat de vlakte veelal onder water heeft gestaan, waardoor het gebied niet geschikt was voor bewoning. Ook zijn het esdek en de top van het dekzand verstoord geraakt door recente landbouwactiviteiten. Er worden daarom geen archeologische resten in het plangebied verwacht. Naar verwachting zullen de voorgenomen plannen geen consequenties hebben voor archeologische resten.

Wat zijn de aanbevelingen? Is nader onderzoek noodzakelijk? En zo ja, waaruit kan dit bestaan?

Voor de aanbevelingen zie hieronder.

4.3 Selectieadvies

Op basis van de resultaten van het hier gerapporteerde onderzoek adviseert Salisbury Archeologie het plangebied vrij te geven voor de voorgenomen plannen. Op basis van het verkennend booronderzoek is de middelhoge archeologische verwachting die in het bureauonderzoek is opgesteld, bijgesteld naar laag. Op basis van dit onderzoek adviseert Salisbury Archeologie ook de verwachting op de gemeentelijke beleidsadvieskaart voor het plangebied bij te stellen naar laag. Er worden geen archeologische resten meer verwacht in het plangebied.

Ook in een vrijgegeven plangebied bestaat altijd de mogelijkheid dat er tijdens graafwerkzaamheden toch losse sporen en vondsten worden aangetroffen. Op grond van artikel 5.10 van de Erfgoedwet 2016 dient zo spoedig mogelijk melding te worden gemaakt van de vondst bij de gemeente, provincie of de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Over de bevindingen en aanbevelingen uit dit onderzoek dient contact opgenomen te worden met het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Meierijstad.

Literatuur

Diepen, van, L., Hagens, D., 2018, *Rapport Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek, door middel van boringen De Misse te Olland*. Aeres Milieu projectnummer AM17002, Roermond.

Mosterd, M., 2013, *Olland, Pastoor Smitsstraat. Definitieve Opgraving*. BAAC rapport A-11.0134, 's-Hertogenbosch.

Bosch, J.H.A., 2008: *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode versie 1.1 Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode versie 5.2*. (Deltares-rapport | 2008-U-R0881/A.) Deltares, Utrecht.

Vos, P.L. & S. de Vries, 2013: *2e generatie palaeogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. Deltares, Utrecht.

Geraadpleegde websites

webadres	laatst bezocht op
https://archisarchief.cultureelerfgoed.nl	30-3-20
https://www.dinoloket.nl/ondergrondgegevens	30-3-20
https://www.dinoloket.nl/nomenclator-ondiep	30-3-20
https://www.google.com/intl/nl/earth/	30-3-20
https://zoeken.cultureelerfgoed.nl	30-3-20
http://www.ahn.nl	30-3-20
http://www.pdok.nl	30-3-20
http://www.topotijdreis.nl	30-3-20
https://www.skonolland.nl/over-olland/	30-3-20

Lijst van afbeeldingen

Afb. 1.	Ligging plangebied met globale ligging onderzoeksgebied.....	11
Afb. 2.	Uitsnede van de gemeentelijke beleidsadvieskaart (bron: Archeologische verwachtingskaart gemeente St. Oedenrode, 2007).	12
Afb. 3.	Huidige (links) en toekomstige (rechts) situatie plangebied. (bron: bouwplan aangeleverd door opdrachtgever)	12
Afb. 4.	Uitsnede van de geomorfologische kaart met het plangebied en de directe omgeving (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	15
Afb. 5.	Het plangebied en omgeving op het Actueel Hoogtebestand van Nederland (AHN3, gefilterd; bron: https://www.ahn.nl).....	16
Afb. 6.	Uitsnede van de bodemkaart met het plangebied en directe omgeving (bron: https://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	16
Afb. 7.	AMK-terreinen, onderzoeksmeldingen en vondstlocaties (bron: ARCHIS 3).	18
Afb. 8.	Het plangebied op een uitsnede van de kadastrale minuut 1811-1832. (bron: http://zoeken.cultureelerfgoed.nl).....	20
Afb. 9.	Het plangebied op een kaart uit ca. 1900. (bron: http://www.topotijdreis.nl/).....	20
Afb. 10.	Het plangebied op een uitsnede van de topografische kaart uit ca. 1975 (bron: https://www.topotijdreis.nl).....	21
Afb. 11.	Gezette boringen in het plangebied.....	23

Lijst van tabellen

Tabel 1.	Onderzoeksmeldingen uit ARCHIS 3.....	18
Tabel 2.	Archeologische vondsten (ARCHIS 3)	18

Lijst van bijlagen

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen.....	29
------------------------------------	----

Bijlage 1

Boorbeschrijvingen

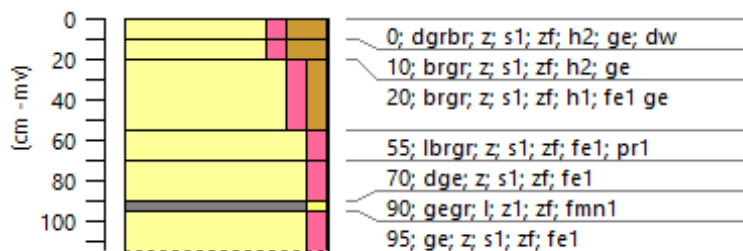
textuur		mediaan zandfractie		interpretatie	
code	omschrijving	code	omschrijving	code	omschrijving
L...	leem	zf	zeer fijn	bv	bouwvoor
Z...	zand			esd	esdek
...s1	licht siltig	kleur		dza	dekzand
...z1	licht zandig	code	omschrijving		
		br	bruin	humus	
vlekken		ge	geel	code	omschrijving
code	omschrijving	gr	grijs	h1	licht humeus
Fe1	enkele ijzeroxidevlekjes	l...	licht	h2	matig humeus
fmn1	enkele ijzer- en mangaanoxidevlekjes	d...	donker		
ge	gele vlekken			aard gr	
lgrge	licht grijsgele vlekken	planten		code	omschrijving
dge	donkergele vlekken	code	omschrijving	ge	geleidelijk
hv	met humusvlekken	pl1	enkele plantenresten	di	diffuus
		dw	doorworteld	ab	abrupt

bori ng	bovengr ens (mv)	NAP- hoogte	dikt e	aard gr	kleur	lithologi e	mediaan zandfractie	humusgeh alte	vlekke n	horizo nt	plantenres ten	overige bestanddelen	interpreta tie	opmerkingen
1	0	9	10		dgrbr	zs1	zf	h2	ge		dw		bv	
	10	8,9	10	ge	brgr	zs1	zf	h2	ge				esd	
	20	8,8	35	ge	brgr	zs1	zf	h1	fe1 ge				esd	
	55	8,45	15	ab	lbrgr	zs1	zf		fe1	c	pr1		dza	zwak lemig
	70	8,3	20	di	dge	zs1	zf		fe1	c			dza	matig lemig
	90	8,1	5	ab	gegr	lz1	zf		fmn1	c			leemlaag	
	95	8,05	30	ab	ge	zs1	zf		fe1	c			dza	matig lemig
	115	7,85												
2	0	9,1	15		grbr	zs1	zf	h2	ge		dw		bv	
	15	8,95	25	ge	br	zs1	zf	h2	ge		pr1		esd	
	40	8,7	30	ge	lbr	zs1	zf	h1	ge hv fe1	c			dza	matig lemig
	70	8,4	5	ge	lbr	zs1	zf		fe1	c			dza	matig lemig
	75	8,35	5	ge	lbrgr	zs1	zf		fe1	c			dza	
	80	8,3	30	di	dge	lz1	zf		fe1	c			leemlaag	
	110	8	5	ab	gegr	lz1	zf		fmn1	c			dza	
	115	7,95												
3	0	9,1	15		grbr	zs1	zf	h2	ge		dw	pu1	bv	
	15	8,95	25	ge	dbr	zs1	zf	h2	fe1 ge				esd	
	40	8,7	15	di	br	zs1	zf	h1	fe1 ge				esd	zwak lemig
	55	8,55	10	ge	dge	zs1	zf		hv fe1	c			dza	matig lemig
	65	8,45	5	ge	lbrgr	zs1	zf		fe1	c			dza	sterk lemig
	70	8,4	5	ge	gr	zs1	zf		lgrge	c			dza	sterk lemig
	75	8,35	25	ge	grge	zs1	zf	hv	fe1	c			dza	
	100	8,1	5	ab	lgegr	lz1	zf		fmn1	c			leemlaag	
105	8,05													
4	0	9	20		dgrbr	zs1	zf	h2	ge		dw		bv	
	20	8,8	20	ge	dbr	zs1	zf	h2	fe1 ge				esd	
	40	8,6	10	ge	br	zs1	zf	h1	fe1 dge		pr1		esd	
	50	8,5	25	ge	lbrgr	zs1	zf		fe1	c			dza	zwak lemig
	75	8,25	25	ab	ge	zs1	zf		fe1	c			dza	
	100	8												
5	0	9	15		dgrbr	zs1	zf	h2	ge		dw		bv	
	15	8,85	30	ge	dbr	zs1	zf	h2	fe1 ge			pu1	esd	

	45	8,55	15	ge	brgr	zs1	zf	h2	fe1 ge				esd	
	60	8,4	25	di	dg	zs1	zf		hv fe1	c			dza	zwak lemig
	85	8,15	10	di	gr	zs1	zf		fe1	c			dza	sterk lemig
	95	8,05	35	ge	grge	zs1	zf		fe1	c			dza	sterk lemig
	120	7,8	5	ab	gr	lz1	zf		fmn1	c			leemlaag	
	125	7,75												
6	0	9	15		dgrbr	zs1	zf	h2	ge		dw	pu1	bv	
	15	8,85	5	ge	dbr	zs1	zf	h2	fe1 ge				bv	
	20	8,8	55	ge	dbrgr	zs1	zf	h2	fe1			pu1, hk	esd	
	75	8,25	10	ge	brgr	zs1	zf	h1	fe1 ge				esd	verploegde onderkant esdek
	85	8,15	30	ab	lgrge	lz1	zf		fe1	c			leemlaag	
	90	8,1	5	ab	grge	zs1	zf		fe1	c			dza	
	115	7,85												

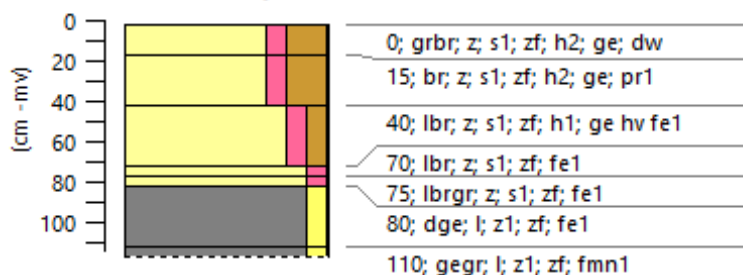
boring 1

(x=156556,0; y=398936,0; z=9,0 m NAP)

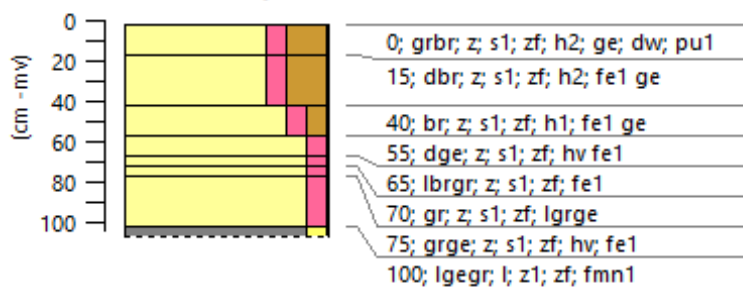
boring 2

(x=156547,0; y=398945,0; z=9,1 m NAP)

boring 3

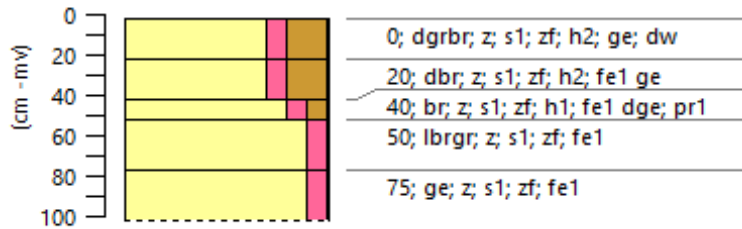
(x=156560,0; y=398943,0; z=9,1 m NAP)

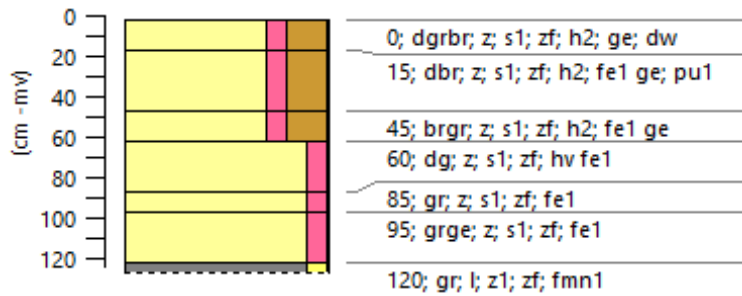
boring 4

(x=156548,0; y=398954,0; z=9,0 m NAP)

boring 5

(x=156574,0; y=398944,0; z=9,0 m NAP)

boring 6

(x=156562,0; y=398956,0; z=9,0 m NAP)

